

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย (Background and Rationale)

การตรวจสุขภาพมีความสำคัญต่อการประเมินภาวะสุขภาพอนามัยของแต่ละบุคคล ขณะเดียวกันยังช่วยค้นหาโรคในระยะเริ่มแรกอีกด้วย บุคคลที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม หรืออยู่ในวัยที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคควรได้รับการตรวจสุขภาพเป็นระยะๆอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ ค้นพบโรคต่างๆ ในระยะเริ่มแรกได้ เป็นผลให้ได้รับการรักษาทันทีและมีผลดีต่อการรักษา และลด ความสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ (อนุชน,2535)

การตรวจสุขภาพในสถานประกอบการนั้นจัดเป็นวิธีการเฝ้าระวังโรคที่เกิดหรือเกี่ยวข้องกับ การทำงานวิธีหนึ่ง การตรวจสุขภาพจะทำให้ทราบว่าขณะนั้นร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงดีหรือไม่ เหมาะสมที่จะทำงานนั้นๆหรือไม่ มีอาการที่เกิดหรือเกี่ยวข้องกับการทำงานเกิดขึ้นหรือไม่ เมื่อเกิด ขึ้นก็สามารถแยกคนงานออกจากบริเวณที่ทำให้เกิดโรค หรือย้ายออกจากงานที่มีลักษณะที่ทำให้ เกิดโรคนั้นได้อย่างทันท่วงที เป็นต้น จากลักษณะที่กล่าวนี้ เราสามารถแบ่งการตรวจสุขภาพใน สถานประกอบการออกเป็น 4 ประเภท คือ การตรวจสุขภาพก่อนเข้าทำงาน การตรวจสุขภาพประจำ ปี การตรวจสุขภาพหลังการเจ็บป่วยและการตรวจสุขภาพก่อนออกจากงาน (อดุลย์,2544) จะ เห็นได้ว่าการตรวจสุขภาพนั้นมีหลายชนิด แล้วแต่ลักษณะการตรวจและมีความแตกต่างกันในแต่ละ สิ่งคุกคามที่ร่างกายสัมผัส

และเนื่องจากปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่มีกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับ รายการตรวจสุขภาพของคนงานในสถานประกอบการประเภทต่างๆ มีแต่เพียงกฎหมายที่เกี่ยวกับ การตรวจร่างกายในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ในหมวดที่ 8 มาตรา 107 (อดุลย์,2544) กำหนดให้นายจ้างจัดให้มีการตรวจสุขภาพของลูกจ้างและส่งผลการตรวจดังกล่าว แก่พนักงานตรวจแรงงาน ซึ่งกำหนดให้มีการตรวจร่างกายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งโดยแพทย์แผน ปัจจุบันและให้มีการเก็บรักษาผลการตรวจไว้อย่างน้อย 5 ปี แต่ในทางปฏิบัติจริงส่วนมากจะเป็น การตรวจแบบไม่มีจุดมุ่งหมาย (อดุลย์,2544) คือ ไม่สัมพันธ์กับงานและสิ่งคุกคามที่มีอยู่ใน สภาพแวดล้อมในการทำงานนั้น เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายบังคับว่าการทำงานประเภทใดต้องมีการ ตรวจร่างกายอะไรบ้าง

อุตสาหกรรมห้องเย็นถือได้ว่ามีความสำคัญต่อประเทศไทยและทุกประเทศทั่วโลกเพราะ เป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยในการเก็บถนอมอาหาร และเนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม อุดมสมบูรณ์ด้วยอาหารประเภทสัตว์น้ำ สัตว์ปีก เนื้อสัตว์ ผลไม้ ผักสด หากปล่อยให้เน่าเสีย

โดยเปล่าประโยชน์ก็จะเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจ ตรงกันข้ามถ้านำมาผ่านกรรมวิธีการผลิตด้วยการแช่แข็งหรือแช่เยือกแข็งตามอุณหภูมิที่ถูกต้องเหมาะสมก็จะสามารถเก็บรักษาอาหารนั้นไว้ได้เป็นระยะเวลานาน(สรวุฑ,2544) นอกจากนี้อุตสาหกรรมห้องเย็นยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่และมีจำนวนมาก(505 แห่ง) กระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศ ทำให้มีจำนวนคนงานที่ทำงานอยู่ในอุตสาหกรรมประเภทนี้เป็นจำนวนมาก(ประมาณ40,000คน) อีกทั้งในอุตสาหกรรมประเภทยังมีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน มีการใช้สารเคมีที่เป็นส่วนประกอบของน้ำยาเครื่องเย็น(มยุรี,2527) หลายชนิดเช่น สารประกอบฟลูออรีน-ไฮโดรคาร์บอน, สารประกอบฮาโลเจน-ไฮโดรคาร์บอน, สารประกอบไฮโดรคาร์บอน, แอมโมเนีย, คาร์บอนไดออกไซด์, ซัลเฟอร์ไดออกไซด์และสารประกอบAzeotropes และสิ่งแวดล้อมภายในสถานประกอบการประเภทยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนงานโดยตรง เช่น เสียงดัง แสงสว่างไม่เพียงพอ สภาพความเย็นที่มากเกินไป สภาพชื้นเพราะมีน้ำแฉะ กระแสไฟฟ้ารั่ว ตลอดจนท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสม(สรวุฑ,2544) และยังไม่มีการกำหนดรายการตรวจสุขภาพพนักงานในสถานประกอบการห้องเย็นที่มีความเฉพาะและครอบคลุมในทุกสิ่งคุกคาม ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารเพราะผู้บริหารเป็นผู้อนุมัติงบประมาณในการตรวจสุขภาพของพนักงาน นอกจากนี้ยังสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยมาเปรียบเทียบกันเพราะเป็นบุคคลที่ทราบกระบวนการผลิตและสิ่งคุกคามสุขภาพอนามัยเป็นอย่างดี

เนื่องจากยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานการตรวจสุขภาพของคนงานในสถานประกอบการที่สมบูรณ์แบบ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำร่างรายการตรวจสุขภาพของคนงานในสถานประกอบการห้องเย็นขึ้น โดยทำการค้นคว้าเอกสารบททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งในตอนนี้จะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แล้วเสนอต่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางอาชีวเวชศาสตร์ 11 ท่านพิจารณาแก้ไขและมีการสำรวจสถานประกอบการห้องเย็น (walk through survey) จำนวน 1 แห่งแล้วจึงทำเป็นรายการตรวจสุขภาพเพื่อนำมาใช้ในงานวิจัยนี้

อย่างไรก็ตามเนื่องจากรายการตรวจสุขภาพในสถานประกอบการห้องเย็นถูกสร้างขึ้นจากการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือต่างๆและจากการระดมความคิดจากนักวิชาการที่มีความชำนาญในเรื่องนั้นๆ ยังไม่มีการสอบถามข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องที่มีความสำคัญต่อการตรวจสุขภาพในสถานประกอบการห้องเย็น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจว่าผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยมีความคิดเห็นต่อรายการตรวจสุขภาพในสถานประกอบการเป็นอย่างไร รวมทั้งข้อแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้รายการตรวจสุขภาพดังกล่าวเกิดความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้งานจริงในปัจจุบัน

คำถามการวิจัย (Research Questions)

ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยต่อรายการตรวจสอบสภาพในสถานประกอบกิจการห้องเย็นเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยต่อรายการตรวจสอบสภาพในสถานประกอบกิจการห้องเย็น

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาและจัดทำรายการตรวจสอบสภาพของคณงานในสถานประกอบกิจการห้องเย็นที่กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์ให้ความเห็นชอบ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยต่อรายการตรวจสอบสภาพในสถานประกอบกิจการห้องเย็นที่มีคณงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยกับรายการตรวจสอบสภาพในสถานประกอบกิจการห้องเย็นที่มีคณงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป
4. เพื่อทราบปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับรายการตรวจสอบสภาพในสถานประกอบกิจการห้องเย็น

สมมุติฐานของการวิจัย (Hypothesis)

ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยต่อรายการตรวจสอบสภาพในสถานประกอบกิจการห้องเย็นมีความแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย (Expected Benefit and Application)

1. ได้รายการตรวจสอบสภาพที่กลุ่มแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวเวชศาสตร์และผู้เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย)และผู้จ่ายเงิน (ผู้บริหาร) เห็นพ้อง
2. ได้เป็นจุดเริ่มต้นของการเก็บข้อมูลการตรวจสอบสภาพที่เหมาะสม และเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลด้านอาชีวอนามัยให้ดีขึ้นในอนาคต
3. ได้พบผู้ป่วยด้วยโรคที่เกิดจากการทำงาน แต่ไม่เคยได้รับการวินิจฉัยที่ถูกต้อง
4. ได้แนวทางในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพของคณงานและเป็นตัวอย่างในการกำหนดรายการตรวจสอบสภาพในสถานประกอบกิจการอื่นๆ ต่อไป

ตัวแปร (Variables)

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

1. ปัจจัยพื้นฐานด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง หน้าที่ความรับผิดชอบ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนี้

2. ปัจจัยของสถานประกอบการ ได้แก่ สถานภาพของสถานประกอบการ ขนาดของสถานประกอบการ การมีงบประมาณสนับสนุน การมีบุคลากรทางการแพทย์ที่จะดำเนินการ การมีการดำเนินการด้านการตรวจสุขภาพตามปัจจัยเสี่ยง ระยะเวลาที่คนงานทำงานอย่างต่อเนื่องและนานที่สุด

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในสถานประกอบกิจการห้องเย็นที่มีต่อรายการตรวจสุขภาพ

วิธีการหรือสิ่งแทรกแซง (Extraneous Variables)

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา จึงไม่มีวิธีการหรือสิ่งแทรกแซง

ข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption)

คะแนนการวัดความคิดเห็นเป็น ordinal scale จะพิจารณาว่ามีอันตรภาคชั้นเท่ากันเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะ interval scale ต่อไปและคะแนนเดียวกันของแต่ละคนถือว่ามีค่าเท่ากัน

ข้อจำกัดในการวิจัย (Limitation)

เนื่องจากมีงบประมาณและระยะเวลาจำกัด การศึกษาครั้งนี้จึงไม่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย ต่อรายการตรวจสุขภาพในสถานประกอบการประเภทอื่นๆ

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย (Operational Definition)

ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย หมายถึง การแสดงออกด้านความรู้สึก ความคิดและถกพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับรายการตรวจสุขภาพในสถานประกอบกิจการห้องเย็น

สถานประกอบกิจการห้องเย็น ในที่นี้หมายถึง บริษัทหรือโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับห้องเย็น ผลิตภัณฑ์แช่แข็งต่างๆ ที่มีคนงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป (ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้นาย

จ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คน ขึ้นไป ในสถานประกอบการกิจการแต่ละแห่งต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานอย่างน้อยแห่งละ 1 คนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลาที่มีการทำงาน)

เจ้าหน้าที่ความปลอดภัย ในที่นี้หมายถึง เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพ ระดับหัวหน้างาน หรือระดับผู้บริหาร (ถ้าสถานประกอบการใดมีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับต่าง ๆ มากกว่า 1 คนให้เลือกผู้ที่เป็นหัวหน้าของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยมาเพียง 1 คนเท่านั้น)

ผู้บริหาร ในที่นี้หมายถึง เจ้าของกิจการ กรรมการผู้จัดการใหญ่หรือผู้จัดการ นายจ้าง ในสถานประกอบการนั้น ๆ

การตรวจสุขภาพ ในที่นี้หมายถึง การตรวจสุขภาพเมื่อแรกเข้าทำงาน การตรวจสุขภาพประจำปี รวมถึงการตรวจสุขภาพของคณงานที่มีลักษณะงานพิเศษ

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

